

VI Pomorskie Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku

**12 września 2025
Gdańsk**

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Rok 2025

Jubileuszowy Rok 50-lecia
Uniwersytetów Trzeciego Wieku
w Polsce 1975-2025

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Pierwszy UTW na świecie

Założyciel prof. Pierre Vellas, Tuluza, Francja 1973 r.

Celem pierwszego UTW utworzonego w Tuluzie było umożliwienie zdobywania wiedzy osobom starszym, które nie mogły się kształcić w młodości, wdrażanie programu kształcenia ustawicznego, prowadzenie badań gerontologicznych oraz poprawa jakości życia starszego pokolenia.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

**AIUTA - MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE
UNIwersYTETÓW TRZECIEGO WIEKU - Tuluza 1975 r.**

Uniwersytety Trzeciego Wieku

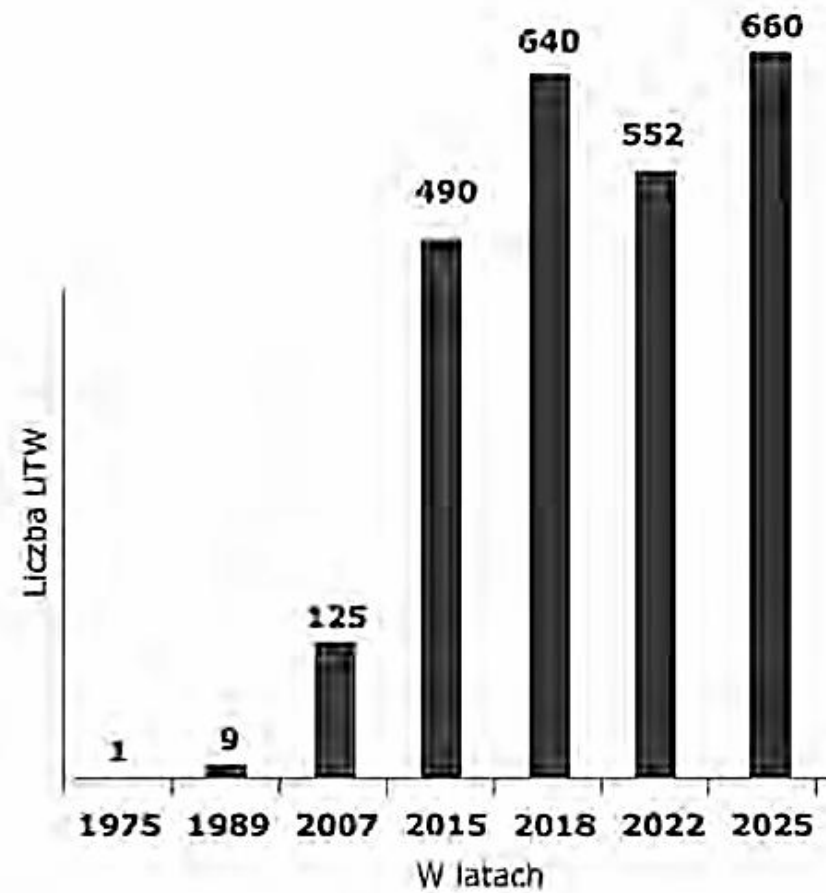
Aktywność edukacyjna osób w wieku senioralnym.

Prof. Halina Szwarc, założycielka pierwszego UTW w Polsce 1975 r. w Warszawie.

Rola Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce, wielkiego ruchu społecznego osób starszych.

Liczba uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce w latach 1975 - 2025

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Bogactwo różnorodności Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce

Formy organizacyjno-prawne

- a) działające jako organizacje pozarządowe, w szczególności stowarzyszenia i fundacje UTW;
- b) działające w strukturach uczelni wyższych - publicznych i niepublicznych;
- c) działające w strukturach jednostek organizacyjnych samorządu lokalnego np. w centrach kultury, centrach kształcenia ustawicznego, bibliotekach, ośrodkach pomocy społecznej itp.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzą działalność:

- edukacyjną, informacyjną
- naukowo-badawczą
- społeczną, integracyjną
- obywatelską

nakierowaną na polepszanie jakości życia osób starszych

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Kalendarium - wybrane wydarzenia 2007

Konsolidacja społeczności UTW.

Utworzenie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW z siedzibą w Nowym Sączu, pierwszej w kraju organizacji parasolowej, zrzeszającej stowarzyszenia UTW i współpracującej z UTW w całym kraju oraz polskimi UTW za granicą.

www.federacjautow.pl

Uniwersytety Trzeciego Wieku

2009

Organizacja konferencji FORUM III WIEKU w ramach Forum Ekonomicznego w Krynicy – Zdroju; coroczne wydarzenie z udziałem 200 liderów UTW, przedstawicieli Rządu, Sejmu, Senatu, świata nauki, podmiotów gospodarczych, mediów; do 2019 r. do okresu pandemii COVID 19

Uniwersytety Trzeciego Wieku

2011

Spotkanie 200 liderów UTW z Premierem RP Donaldem Tuskiem w Szczawnicy;
inicjatywa utworzenia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Osób Starszych;
program zaczął działać od 2012 r. - ASOS, obecnie Aktywni +.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

2011

Powstaje Komisja Ekspertów ds. Osób Starszych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, z udziałem przedstawicieli UTW

2012

Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012 - zwrócenie uwagi na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa europejskiego poprzez wspieranie inicjatyw mających na celu wzrost poziomu partycypacji seniorów w życie społeczne, kulturalne i gospodarcze, biorąc pod uwagę przede wszystkim potrzeby i prawa osób starszych.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

2012 ROK UNIWERSYTETÓW TRZECIEGO WIEKU

19 - 20 marca 2012 w Warszawie odbył się I Kongres UTW

Uniwersytety Trzeciego Wieku

2012

- W Sejmie utworzony zostaje Parlamentarny Zespół ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku
- Rozpoczęcie prac nad tworzeniem polityki senioralnej w Polsce z aktywnym udziałem liderów i środowiska UTW

2013

Minister Władysław Kosiniak Kamysz tworzy Radę ds. Polityki Senioralnej w celu konsultacji projektu dokumentu dot. polityki senioralnej w Polsce, z udziałem przedstawicieli środowiska UTW

- UCHWAŁA Nr 238 RADY MINISTRÓW z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020
- Wprowadzono do ustawy o samorządzie gminnym zapis art. 5c o możliwości tworzenia Rad Seniorów. W składzie Rady zapewniono udział przedstawicieli UTW. Obecnie Rady Seniorów mogą być tworzone na wszystkich szczeblach samorządu

2014

Władysław Kosiniak Kamysz, Minister Pracy i Polityki Społecznej utworzył pierwszy Departament ds. Polityki Senioralnej.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

2015

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych.

Definicje art. 4 ustawy:

1.osoba starsza - osoba, która ukończyła 60. rok życia;

2.polityka senioralna - ogół działań organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się;

3.osoba niepełnosprawna - osoba, o której mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce -monitorowania i przedstawiania corocznej informacji o sytuacji osób starszych – właściwy Minister, Rząd, Sejm RP.

Ogólnopolskie badanie „Sprawozdanie z działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku”. GUS 2014 I edycja

2018

UCHWAŁA Nr 161 RADY MINISTRÓW z dnia 26 października 2018 r. Polityka społeczna wobec osób starszych-2030

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Grudzień 2023

zostaje utworzony urząd Ministra ds. Polityki Senioralnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, który sprawuje Marzena Okła - Drewnowicz

Marzec 2024

Minister ds. Polityki Senioralnej tworzy 30 osobową ekspercką Radę ds. Polityki Senioralnej. Środowisko UTW w Radzie reprezentują:

Wiesława Borczyk, radca prawny, prezes Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW,

dr Renata Miszczuk, koordynator Świętokrzyskiego Klastra UTW

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Świętujemy Jubileusz !

Uchwała Senatu RP z dnia 26 marca 2025 r. w 50. rocznicę powstania pierwszego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Polsce

MONITOR POLSKI
DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 28 marca 2025 r.

Poz. 281

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 26 marca 2025 r.

w 50. rocznicę powstania pierwszego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Polsce

W 2025 roku przypada 50. rocznica powstania pierwszego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Polsce, działającego do dziś na warszawskich Bielanych i noszącego imię swojej założycielki, prof. Haliny Szwarc. Rozwój ruchu UTW w Polsce oraz jego niezwykle szeroka oferta programowa skierowana do osób starszych stanowią fenomen na skalę światową. Działacze tego ruchu byli pionierami i współautorami kluczowych zmian w polityce senioralnej Polski, szczególnie po 1989 roku.

Obecnie ruch Uniwersytetów Trzeciego Wieku obejmuje około 700 organizacji i zrzesza ponad 200 tysięcy członków, będąc zjawiskiem unikalnym pod względem różnorodności działań i inicjatyw. Chociaż UTW mają w Polsce pięćdziesięcioletnią tradycję, ostatnie dwie dekady były czasem dynamicznego rozwoju systemowej polityki senioralnej, co odzwierciedla rosnące aspiracje polskich seniorów w zakresie nie tylko edukacji, lecz także kultury, sportu, turystyki i rekreacji oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Uniwersytety Trzeciego Wieku stanowią przykład wzorowej organizacji samopomocowej, wspieranej przez uczelnie wyższe i samorządy terytorialne. To wspólna misja, której celem jest jak najdłuższe utrzymanie osób starszych w dobrej kondycji intelektualnej, fizycznej i społecznej.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla dorobku ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz podkreśla znaczenie edukacji ustawicznej w aktywizacji seniorów i wykorzystaniu ich potencjału.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Marszałek Senatu: *M. Kidawa-Błońska*

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Świętujemy Jubileusz !

IV Wielki Kongres UTW Opera Warszawska, 19 maja 2025 r.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Świętujemy Jubileusz !

Wydarzenia krajowe,

➤ regionalne,

➤ lokalne,

➤ w każdym Uniwersytecie Trzeciego Wieku

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Wydarzenie Jubileuszowe 50-lecia Uniwersytetów Trzeciego Wieku na terenie kraju:

- Katowice, 27 maja 2025 r., I Forum Śląskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku; inauguracja jubileuszu 50-lecia UTW w Polsce
- Nowy Sącz 23-24 czerwiec 2025 r., Złoty Rajd UTW im. prof. Haliny Szwarc – Nowy Sącz - Rytro Dolina Małej Rożtoki; Krynica Zdrój-Muszyna-Rytro
- Nowy Sącz, 25-26 czerwiec 2025 r., Ogólnopolskie Forum Trzeciego Wieku
- Gdańsk, 12 września 2025 r., VI Pomorskie Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku;

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Wydarzenie Jubileuszowe 50-lecia Uniwersytetów Trzeciego Wieku na terenie kraju:

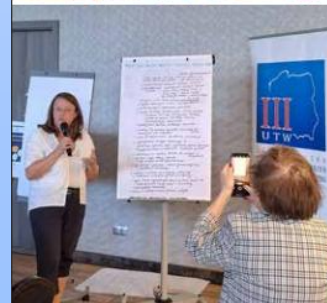

**OBCHODY JUBILEUSZU
50-LECIA UNIWERSYTETÓW
TRZECIEGO WIEKU W POLSCE
ZŁOTY RAJD UTW IM. PROF. HALINY SZWARC
23-25 czerwca 2025**

**OBCHODY JUBILEUSZU 50-LECIA
UNIWERSYTETÓW TRZECIEGO WIEKU W POLSCE
OGÓLNOPOLSKIE FORUM TRZECIEGO WIEKU
25 czerwca 2025**

UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU

NR 2/2025
(46)

OGÓLNOPOLSKI BIULETYN UNIwersYTETÓW TRZECIEGO WIEKU

WYDANIE SPECJALNE:
Obchody jubileuszu 50-lecia działalności UTW
w Polsce 1975-2025

LAT UTW W POLSCE

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Standardy działania UTW w Polsce

- Obszar strategiczny
- Aspekty formalno-prawne
- Aspekty merytoryczno-organizacyjne
- Aspekty współpracy z podmiotami zewnętrznymi
 - w tym z uczelniami wyższymi i środowiskiem naukowym

Standardy działania uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce

**Wiesława Borczyk
Wojciech Nalepa**

OGÓLNOPOLSKA
FEDERACJA
STOWARZYSZEŃ
UNIwersytetów
TRZECIEGO WIEKU

Nowy Sącz 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Uniwersytety Trzeciego Wieku

Przyszłość i wyzwania dla UTW

Warunki wpływające na efektywność działań w obszarze edukacji senioralnej:

1. Podstawą efektywnej edukacji senioralnej jest znajomość procesu starzenia się i starości.
2. Najważniejszym czynnikiem oddziałującym na efektywność edukacji osób starszych jest motywacja.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

3. Warunkiem efektywnego nauczania seniorów jest akceptacja deficytów związanych ze starością.

4. Istotnym czynnikiem w procesie edukacji jest przygotowanie wyspecjalizowanej kadry dydaktycznej.

5. Kluczowe znaczenie odgrywa dobór właściwych form, metod i technik edukacyjnych, dostosowanych do możliwości i potrzeb osób starszych.

Uniwersytety Trzeciego Wieku

6. Warunkiem efektywnego nauczania są odpowiednio dobrane oferty edukacyjne, wspierające różne formy aktywności, które oprócz wiedzy i umiejętności niosą za sobą satysfakcję i radość życiową. Powinny one uwzględniać:

- elastyczność programową,
- łączenie tradycyjnych metod nauczania z nowoczesnymi rozwiązaniami,
- optymalny czas zajęć dostosowany do możliwości osób starszych,
- możliwość nawiązania kontaktów i integracji,
- kwalifikacje i doświadczenie trenerskie, instruktorskie dostosowane do potrzeb grupy docelowej,
- wykorzystanie atrakcyjnych pomocy edukacyjnych (gry, zabawy, wymiana doświadczeń, współpraca z młodym pokoleniem).

Uniwersytety Trzeciego Wieku

7. Zmiany struktury wiekowej społeczeństwa wprowadzają nowe podejście do relacji międzypokoleniowych, które są wyzwaniem również w obszarze edukacji seniorów. Edukacja międzypokoleniowa pozwala na realizowanie różnych programów i aktywności osób starszych we współpracy z młodym pokoleniem.

8. Efektywność działań jest uwarunkowana również możliwościami seniorów. Powinna wynikać z rzetelnej diagnozy potrzeb osób starszych i koncentrować się na:

- rozwijaniu kompetencji społecznych i obywatelskich,
- prowadzeniu działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki zdrowotnej,
- wspieraniu innowacyjnych form edukacji osób starszych,
- wdrażaniu rozwiązań w zakresie kompetencji cyfrowych,
- rozwijaniu zainteresowań, pasji i talentów.

**OGÓLNOPOLSKA
FEDERACJA
STOWARZYSZEŃ
UNIwersytetów
TRZECIEGO WIEKU**

www.federacjautow.pl

Facebook - @FederacjaUTW

Dziękuję za uwagę

Wiesława Borczyk

Radca prawny

Prezes Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW i Sądeckiego UTW w Nowym Sączu

Członek Komisji Ekspertów ds. Osób Starszych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich

Członek Rady do spraw Polityki Senioralnej przy Minister ds. Polityki Senioralnej

Członek Rady Polityki Senioralnej przy Prezydencie Miasta Nowego Sącza

